

Bölgesel Güçler Dengesinde Anahtar Rol Kürtlerin

Ernie Audino

Modern Türkiye Cumhuriyeti tarihinde anayasal başkanlık yetkilerinin güçlendirilmesinde 16 Nisan'da yapılacak olan referandumun çok büyük etkileri olacak. Doğal olarak Türkiye cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan galip gelmeyi bekliyor ama sonrasında Türkiye'nin en büyük problemi İran sorunu hala onu bekliyor olacak. Bu konuda Kürt halkının desteğine ihtiyacı var. Bunu şöyle açıklayabiliriz:

Avrupalı dostları artık ondan bıkmış durumda. Kalan bir kaç dostu var.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın kendi ülkesinde Kürt halkına yapılan baskıları ve anti demokratik yaklaşımları desteklemesi, Türkiye'nin Nato müttefiklerinin hoş karşılamadığı bir durum ve ayrıca uzun vadede vazgeçilemez bir coğrafyaya sahip Türkiye'ye olan ihtiyacı da gölgeliyor. Cumhurbaşkanı Erdoğan üstüne düşen görevi yerine getirmeyip olayları görmezden gelirse Türkiye ve Nato güney sınırlarını ihlal ederek içeri sızan İranlı komşularıyla karşı karşıya kalacak. Sonuç olarak Körfez'deki baskın güç İran, Türkiye'ye karşı tehdit olma durumunu ve Akdeniz'e yönelik savaş gücünü gittikçe artırıyor.

Bu durumu tersine çevirmek mümkün aslında ama bazı pratik gerçeklerin takdir görmesi gerekiyor.

Birinci olarak, bölgedeki tüm güçlerin Kürdistan'a ihtiyacı var. Kürdistan bölgedeki ortak bölen olarak düşünülebilir. Suriye ve Irak'taki Kürt topraklarında hakimiyet kazanılması, Tahran için çok önemli. Böylelikle İran'dan Irak'a ve Türkiye'nin güney sınırı boyunca Suriye'ye ve oradan Halep'in batısında Afrin'e kadar, hatta neredeyse Suriye kıyısında Tartus'da bulunan Rus askeri üssüne kadar kesintisiz bir hat oluşturulmuş oluyor.

Ayetullahlar Irak'ta Musul'un batısındaki Kürt topraklarını şiddetle istiyor. Bu yüzden bu bölgeyi elde edebilmek adına geniş temsili bir güç için yatırım yaptılar. İran'ın silanlandığı onların güdümünde 15000 Iraklı Şiilerden bir milis güç oluşturdular. Ve bu güçler şu anda Musul ve Suriye sınırı arasındaki Tal Afar şehrinin yanındaki bölgeyi işgal etti. Tahran, bu bölgede savaş gücünü artırarak kuzey Suriye'ye doğru İran kara köprüsünün temellerini atmış oldu.

Elbette İran'ın bu hedeflerinin önüne geçilmesi uzun vadede hem Amerika'nın hem de Türkiye'nin ilgilendiği bir mesele, bu yüzden her ikisinin de Kürdistan'a ihtiyaçları var. İran'a denk savaş gücünün bölgeye girebilmesi için Kürdistan, konumu itibariyle en son nokta durumunda.

İkinci olarak Ankara, Kürt kökenli bir çözümü kabul edebilir.

Kürdistan İşçi Partisi'ne (PKK) ait gerillaların içerde oluşturdukları tehdite karşı Ankara'nın acımasız tutumu çok iyi biliniyor. Batıya göre Türkiye, Kürtlerin menfaatini destekleyen her türlü dış politikaya karşı yayından fırlamaya hazır bir ok gibi. IŞİD'in başkenti Rakka'nın ele geçirilmesinde Amerika öncülüğündeki operasyona temel destek veren YPG'ye (Suriye'nin kuzeyindeki fiili Kürt hükümetine ait askeri birlik) karşı da aynı tutum sergileniyor. Ankara, YPG'yi PKK'nın bir kolu olarak gördüğü için bu mücadeleye destek vermeyi reddediyor.

Bu durumda sihirli bir değneğe ihtiyaç var. Ankara'nın da kabul edebileceği bir çözüm

bulunması gerekiyor. 3 madde ile başlanabilir:

- Suriye'nin kuzeyinde Kürt nüfusunun bulunduğu bölgede Rojava çevresinde Amerika'nın kontrolünde güvenli bir bölge oluşturulabilir. Bölgenin IŞİD'in elinden kurtarılması ve ayrıca Suriye üzerindeki İran ve müttefiki Rusya etkilerinin kontrol edilmesi için bu önemli. Ankara geçen yıl Türkiye'nin kontrolünde bir formül önerdi ama tamamlayıcı kara kuvvetlerinin YPG'den olmaması şartıyla Amerika öncülüğünde bir formülü de destekleyecek.
- Suriye'nin kuzeyinde Kürt bölgesinde bölgesel tehditlere karşı koyacak ama Türkiye'ye karşı tehdit oluşturmayacak yerli bir kara kuvveti oluşturulabilir. Ankara YPG'yi kabul etmediği sürece Kürtler, Ulusal Kürt Konseyi gibi (KNC) kabul gören bir oluşum altında birleşmelidir. KNC, Suriyeli Kürtlerin altında birleştiği bir gruptur. YPG'nin, ya da siyasi uzantısı olan Demokratik Birlik Partisi'nin PYD ile bir ilgisi yoktur. KNC hem Ankara hem de Erbil'in desteğini alarak YPG'ye karşı alternatif silahlı bir grup olarak Rojava Peşmerge'nin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Suriye'den sınır dışı edilen Kürtlerden oluşan bu grup son iki yıldır Irak'taki IŞİD'e karşı mücadele vermektedir.

Savaşçı sayısı 6000 kadar ama Erbil ve Ankara bu sayının 4000 daha artması için destek olacaklarını bildirdi. KNC bekleyen 20000 kadar sayının olduğunu söylüyor. Burada en büyük sorun olarak Rojava Peşmerge'nin Suriye'ye dönmesini istemeyen YPG duruyor. Başarısızlıkla sonuçlanan 3 anlaşmadan sonra, dördüncü bir anlaşmaya ihtiyaç var. Bunun için de Washington ve Amerika öncülüğündeki güvenli sahada yer alan birliklerin yoğun baskısına ihtiyaç var.

- Irak'taki Kürt bölgesinde daimi bir Amerika üssü oluşturulabilir. Soğuk Savaş döneminde Almanya'daki Amerikan üslerine benzer yapılmalı bu üsler. Şu an Harir'de koalisyon güçlerinin kullandığı Başur hava sahasının 7300 fitlik (2225 metre) pisti ya da Uluslararası Erbil havalimanına ait 15700 fitlik (4785 metre) pist kullanılabilir. Bölgesel Kürdistan Hükümeti (KRG) uzun zamandır böyle bir üssün oluşturulmasını teşvik ediyor. Amerika'nın varlığı, KRG'nin önünün kesilmesi için Tahran'ın elini önemli ölçüde güçlendireceğinden Ankara da bunu hoş karşılayacaktır. Tahran Ortadoğu'nun önemli ham petrol kaynağı olması açısından Ankara için önemli.

Elbette Orta Doğu'da kolay olan şeyler de var ama bu gerekli olanı daha az gerekli kılmaz. Türkiye'deki referandumun geçmesi zor işleri daha da kolaylaştırmaz. Sonrasında İran meselesi hala orada.

• *Amerika ordusundan emekli Tuğgeneral Ernie Audino, Londra Siyasi Araştırma Merkezi'nin kıdemli askeri üyesidir. Ayrıca Irak'taki Kürt peşmergelerin askeri birliğinde savaş danışmanı olarak 1 yıl boyunca çalışan tek Amerikalı generaldir.*